

3-9 EYLÜL ULUSAL HALK SAĞLIĞI HAFTASI (2022)

Kronik Hastalık İzlemleri ve Taraması

Türkiye’de Sağlık Bakanlığı tarafından 2001 yılından itibaren 3-9 Eylül tarihleri arası Halk Sağlığı Haftası olarak ilan edilmiştir.¹Ülkemizde her yıl halk sağlığının ve koruyucu sağlık hizmetlerinin önemini vurgulamak ve yürütülen çalışmaları daha görünür kılmak amacıyla 3-9 Eylül tarihleri ‘Halk Sağlığı Haftası’ olarak kutlanmaktadır.²

Bu yıl (2022) belirlenmiş olan ulusal halk sağlığı gününün teması Kronik hastalık izlemleri ve taramalarıdır. 2025 yılına kadar dünyada en sık görülen, en fazla ölüme ve yeti kaybına neden olan bulaşıcı olmayan hastalıkların %25 azaltılması ülkemizin de bu konudaki temel hedefidir. Bu konuda öne çıkan hastalıklar obezite, hipertansiyon, kardiyovasküler hastalıklar, diyabet ve akciğer hastalıklarıdır. Hastalıklarla ilgili bazı bilgiler aşağıda yer almaktadır:

- ✓ Uluslararası Diyabet Federasyonu (IDF) tarafından açıklanan güncel verilere göre Türkiye’de 20-79 yaş arası %15 kişide diyabet mevcuttur. Diyabet için risk faktörleri obezite, sedanter yaşam, hipertansiyon, aile öyküsünün bulunmasıdır. Risk faktörlerine maruz kalım azaltıldığında Tip 2 diyabet %80 önlenabilir bir hastalıktır.³
- ✓ Hipertansiyon ülkemizde prevalansı, 60-70 yaş grubunda %70,70-79 yaş grubunda %76,80 yaş ve üzerinde %79,7 olan sık görülen bir kronik hastalıktır. Kalıtım, cinsiyet, şeker hastalığı, şişmanlık, sigara ve alkol kullanımı, stres, yetersiz fiziksel aktivite, aşırı tuz kullanımı, sağlıksız beslenme alışkanlıkları ve yaşlılık hipertansiyon için risk faktörlerindendir.⁴
- ✓ Obezite gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde önemli bir sağlık sorunudur. Obezite beraberinde hipertansiyon, koroner arter hastalıkları, diyabet, inme, hiperlipidemi, metabolik sendrom gibi kronik hastalıkları da getirir. Türkiye’de obezite sıklığı %30,3 olarak bulunmuştur. Obezite risk faktörleri arasında yanlış beslenme alışkanlıkları, sedanter yaşam, yaş, cinsiyet, kalıtım, eğitim düzeyi, sosyo-kültürel etmenler, psikolojik faktörler, sigara ve alkol kullanımıdır.⁵
- ✓ Kardiyovasküler hastalıklara bağlı ölüm ülkemizde %36,7 olarak bildirilmiştir. Kardiyovasküler hastalıkların risk faktörleri de diğer kronik hastalıklarda olduğu gibi tütün kullanımı, yetersiz fiziksel aktivite, sağlıksız diyet, hiperlipidemilerdir.⁶
- ✓ KOAH ülkemizde %19,1 sıklığında görülmektedir. KOAH için risk faktörlerinden en yaygın olanı tütün kullanımıdır. Hava kirliliği, tozlu ve dumanlı iş yerlerinde çalışma, akciğer gelişiminde konjenital yetersizliktir. Türkiye’de solunum sistemine bağlı ölümler ölüm nedenleri arasında 3.sıradadır bunların %45,6’sı KOAH nedeniyle olan ölümlerdir.⁷

¹ [Internet] <https://www.saglik.gov.tr/TR,1548/halk-sagligi-haftasi-kutlandi.html> Erişim:24.08.2022

² [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kronikhastaliklar-haberler/3-9-eylul-halk-sagligi-haftasi.html>, Erişim:27.08.2022

³ [Internet] <https://sggm.saglik.gov.tr/TR-76887/dunya-diyabet-gunu-2020.html>,Erişim:05.09.2022

⁴ [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kronikhastaliklar-haberler/2019-yili-dunya-hipertansiyon-gunu.html>, Erişim:05.09.2022

⁵ [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/obezite/turkiyede-obezitenin-gorulme-sikligi.html>, Erişim:05.09.2022

⁶ [Internet] https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/kronik-hastaliklar-engelli-db/hastaliklar/kalpvedamar/kitap_ve_makale/KalpDamarEylemPlani_2021-2026.pdf, Erişim:05.09.2022

⁷ [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kronik-hava-yolu-hastaliklari/liste/kronik-hava-yolu-hastal%C4%B1klar%C4%B1-koah.html>, Erişim:05.09.2022

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2021/2022-71)

- ✓ Obezite, hipertansiyon, diyabet ve kardiyovasküler risk değerlendirmesi aile hekimleri tarafından yapılarak hastaların beslenme, fiziksel aktivite, tütün ve alkol kullanımları, sosyopsikolojik durumları değerlendirilir ve ek destek almaları gerektiğinde ilgili uzmanlık branşlarına aile hekimleri tarafından yönlendirilir.⁸

Kronik hastalıklar kontrol altına alındığında ya da erken tanı konulduğunda semptom ve bulgular kontrol altına alınır, hastalığa bağlı fonksiyon yeti kaybı önlenabilir. Kronik hastalık izlemine sağlık sistemi tümelci bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Birinci basamak sağlık hizmetlerinin eksiksiz uygulanması durumunda kronik hastalıklara bağlı mortalite ve morbiditenin azalması beklenir. Kronik hastalıkların izlenmesi için T.C. Sağlık Bakanlığı yaş gruplarına özel programlar önermektedir.² Her hekim, her sağlık çalışanı bu programları bilmeli, profesyonel mesleki uygulamalarının bir parçası yapmalıdır. Bu sayede önlenabilir sorunlarla mücadele kolaylaşır. Kronik hastalıkların izlemi gibi halk sağlığının ana sorunları her yıl düzenlenen Halk Sağlığı Haftası aracılığıyla bireylerin farkındalığını ve bilgisini artırarak, sağlıklı bireylerin ve sağlıklı toplumun oluşmasına aracılık etmektedir.

⁸ [Internet] <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/haberler/aile-hekimligi-uygulamasinda-yeni-donem-aile-hekimliginde-yeni-odeme-duzenlemesi-ve-hyp-hastalik-yonetim-platformu.html#:~:text=%2D%20Aile%20hekimli%C4%9Fi%20%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fanlar%C4%B1n%C4%B1n%20vatan%C5%9Flar%C4%B1n%20kronik,itibaren%20t%C3%BCm%20aile%20hekimlerinin%20kullan%C4%B1m%C4%B1na,Eri%C5%9Fim%2006.09.2022>